

Верховний
Суд

Застосування міжнародних договорів у сфері міжнародного цивільного процесу: огляд практики Касаційного цивільного суду

Черняк Юлія Валеріївна,
суддя Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду,
доктор юридичних наук, доцент

Міжнародна уніфікація норм міжнародного цивільного процесу

Principles and Rules of Transnational Civil Procedure ALI/UNIDROIT. Pr 31: «Суди держави зобов'язані забезпечувати допомогу судам будь-якої іншої держави, в якій відбувається розгляд міжнародного цивільного спору, включаючи надання попередніх забезпечувальних заходів, збереження і надання доказів»

Ст. 24 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: зобов'язання України розвивати судове співробітництво у цивільних справах із державами ЄС «на основі відповідних багатосторонніх правових документів, зокрема конвенцій Гаазької конференції з міжн. приватного права у сферах міжн. приватного права, судового процесу, а також захисту дітей»

Гаазька система міжнародного цивільного процесу

Ефективний розгляд цивільних справ з іноземним елементом:

- Гаазька конвенція 1965: вручення судових документів за кордоном (79 держав-учасниць);
- Гаазька конвенція 1970: зібрання доказів за кордоном (64 держави-учасниці)

Гаазькі “дитячі” конвенції:

- Конвенція про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей 1980 року;
- Конвенція про батьківську відповідальність 1996;
- Конвенція про міжнародне стягнення аліментів на дітей 2007

Очікується, що набудуть чинності:

- Гаазька конвенція про вибір суду 2005;
- Гаазька конвенція про судові рішення 2019

I – Вирішення проблеми конкуренції юрисдикцій (lis alibi pendens)

Принцип «Qui prior est tempore, potior est jure»

Приклад: постанова КЦС від 17.10.2018 у справі № 604/614/17

Дослідження питання тотожності позовів у паралельних судових процесах

Приклад: постанова КЦС від 06.10.2020 р у справі № 523/4522/18

II – Передача юрисдикції у справі «більш зручному суду» (transfer of jurisdiction) (ст. 8 і 9 Гаазької конвенції 1996 р.)

Забезпечує діалог між юрисдикційними органами двох держав з метою визначення юрисдикції

Центральні органи та судді з Мережі суддівської взаємодопомоги можуть допомогти у комунікації та передачі/отримання інформації

Приклад: справа про захист прав дитини, яка народилася і проживає у УК (батьки є громадянами України, але внаслідок завданих дитині фізичних травм дитину тимчасово влаштовано у сім'ю прийомних батьків у м. Лондоні) - Ухвала КЦС від 22.11.2019 (провадження № 61-181вп19)

Процесуальний статус іноземної особи

Lex personalis/Lex fori: встановлення цивільної та процесуальної правоти дієздатності іноземної особи у цивільному процесі

Легалізація іноземних офіційних документів (Гаазька конвенція про *Appostille* 1960 р. консульські конвенції, двосторонні договори про правову допомогу у цивільних і сімейних справах)

Приклад: Постанова КЦС від 12.01.2022 у справі № 758/15517/15-ц (справа стосовно компанії, яка «перебуває у стадії ліквідації»)

Визнання і виконання іноземних судових рішень

Принцип взаємності / наявність міжнародного договору

Приклад: Постанова КЦС від 19.02.2020 у справі № 760/13788/17 (визнання і виконання іноземного судового рішення відповідно до Гаазької конвенції про міжнародне стягнення аліментів на дітей та інших видів сімейного утримання 2007 року)

Заключні ремарки

- <https://www.incadat.com>
- The International Hague Network of Judges (IHNJ)
- Серія семінарів “Підвищення ефективності застосування інструментів Гаазької конференції з міжнародного приватного права”

Верховний
Суд

Дякую за увагу!